

تحلیل شاخص‌های مؤثر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت در شهر دهدشت با استفاده

از تحلیل مسیر

(تاریخ دریافت: ۹۳/۶/۱۲)

(تاریخ پذیرش: ۹۳/۷/۱۰)

علی‌اکبر رزم‌پوری ۱

سید محمد رهنما ۲

هدایت‌اله کرم‌پور ۳

سید امیر نظری ۴

چکیده

امنیت اجتماعی برای آحاد جامعه، از بسیاری موضوعات دیگر که ممکن است مهم تلقی شود، ضروری‌تر است. در این خصوص، یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی که امنیت را ارتقاء می‌بخشد و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌سازد، سرمایه اجتماعی است. در غیاب سرمایه اجتماعی مسیر توسعه فرهنگی، اقتصادی و امنیتی جامعه با مشکلات گوناگونی روبه‌رو می‌شود. هدف اصلی این پژوهش، بررسی شاخص‌های مؤثر سرمایه اجتماعی در احساس امنیت، از دیدگاه شهروندان شهر دهدشت است. روش تحقیق در این پژوهش، از لحاظ هدف «کاربردی» و از نظر روش مطالعه، «توصیفی - تحلیلی» است و جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها، به دو صورت «اسنادی و پیمایشی (پرسشنامه)» انجام پذیرفته است. حجم نمونه با توجه به جمعیت شهر و با استفاده از فرمول کوکران، ۳۸۴ نفر به دست آمده است و روایی گویه‌های پرسشنامه توسط تعدادی از کارشناسان و اعضای هیأت علمی دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت و همچنین برای بررسی پایایی ابزار تحقیق نیز، از روش انجام پیش‌آزمون و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب آلفای کرونباخ، برای مجموع شاخص‌های پرسشنامه، برابر ۰/۷۳۳ محاسبه شد که نشان‌دهنده پایایی مناسب و قابل قبول ابزار پرسشنامه است. نتایج این پژوهش نشان داد که متغیرهای انسجام اجتماعی، رفاه اجتماعی، آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی به ترتیب با میزان ۰/۲۳۳، ۰/۱۷۸، ۰/۱۵۳، ۰/۱۳۰ و ۰/۱۱۴ بیشترین تأثیرات را در بالا رفتن میزان احساس امنیت در سطح شهر دهدشت داشته‌اند.

کلمات کلیدی: امنیت، سرمایه اجتماعی، تحلیل مسیر، شهر دهدشت

^۱ - کارشناس ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، پژوهشگر دفتر تحقیقات فا.ا.ک و ب (نویسنده مسئول)

ali_razmpoor@yahoo.com

^۲ - رئیس دفتر تحقیقات کاربردی فا.ا.ک و ب

^۳ - کارشناس و پژوهشگر دفتر تحقیقات فا.ا.ک و ب

^۴ - کارشناس و پژوهشگر دفتر تحقیقات فا.ا.ک و ب

مقدمه

مفهوم امنیت اجتماعی، برای اولین بار و به مفهوم فنی کلمه در سال ۱۹۹۳، توسط اندیشمندانی چون باری بوزان، ال ویور و لمیتر، با عنوان مکتب کپنهاگ مطرح گردید. این افراد با تعریف امنیت اجتماعی، پیشگامان مبحثی در مطالعات راهبردی شدند. نل بروز می- گوید منظور از امنیت اجتماعی، گروه همبسته‌ای از مردم در یک سرزمین در امتداد زمانی است که دارای احساس جمعی بسط یافته و نهادی شده، آداب و رسوم فراگیر، قدرتمند و به اندازه کافی قابل اطمینان بوده و حیات اجتماعی را در زمان طولانی بیمه می‌کند و تغییرات آرام توأم با انتظارات قابل پیش بینی را در میان مردمش تجربه می‌کند. وی در تعریف کاربردی خویش، امنیت اجتماعی را برابر با سطح توسعه انسانی و سطح نابرابری اقتصادی در نظر می‌گیرد (Neil Bruce, 2013: 15). از این رو امنیت اجتماعی، برای آحاد جامعه از بسیاری موضوعات دیگر که ممکن است مهم تلقی شود، ضروری تر است. در این خصوص، یکی از اصلی ترین مؤلفه‌هایی که امنیت را ارتقاء می‌بخشد و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌سازد؛ سرمایه اجتماعی است (Murayama & etal, 2012: 275). امنیت به عنوان فقدان هراس از تهدید و مخاطره (Morris, 1970)، یکی از نیازهای اساسی انسان است و به همین دلیل، دولت‌ها اولویت خاصی برای امنیت قایل هستند (ترابی و گودرزی، ۱۳۸۳: ۳۳). امنیت، در سطح فردی باعث آرامش، بروز استعدادها و خلاقیت می‌شود (رضایی و حاتمی، ۱۳۹۰: ۱۳۰) و در سطح اجتماعی، زمینه ساز توسعه است، زیرا فعالیت‌های اقتصادی مستلزم امنیت هستند. امنیت، هم به صورت واقعی و هم به صورت احساس، تجلی می‌یابد و معمولاً احساس امنیت، مهمتر از وجود امنیت است؛ زیرا واکنش- های فرد در جامعه، بستگی به میزان احساس او از امنیت دارد (نوروزی و فولادی سپهر، ۱۳۸۸: ۱۳۹).

احساس امنیت، فرآیندی روانی- اجتماعی است که صرفاً بر افراد تحمیل نمی‌شود بلکه اکثر افراد جامعه بر اساس نیازها، علایق، خواسته‌ها و توانمندی‌های شخصیتی و روانی خود در ایجاد و از بین بردن آن نقش اساسی دارند (بیات، ۱۳۸۸: ۳۲). یکی از اصلی ترین مؤلفه‌هایی که امنیت را ارتقا می‌بخشد و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌سازد، سرمایه اجتماعی است. سرمایه اجتماعی ماده خامی از جامعه مدنی است که از تعامل روزمره مردم به دست می‌آید و به ایجاد ارتباطات اجتماعی و شبکه‌های اجتماعی مبتنی بر اصول اعتماد،

همکاری متقابل و قواعد کنش اجتماعی می‌پردازد. اهمیت سرمایه اجتماعی در کنار وضعیت روابط همسایگی در لایه‌های مختلف، عامل مهمی در تبیین واریانس‌های احساس ناامنی (Lindstrom & etal, 2003: 111) در جامعه محسوب می‌گردد، از این رو، آگاهی از میزان سرمایه اجتماعی اعضای یک جامعه و نقش آن در تبیین میزان احساس امنیت و مؤلفه‌های آن در قالب یک شناخت و مطالعه علمی ضروری تلقی می‌گردد.

سرمایه اجتماعی با فراهم کردن اعتماد، همکاری بین گروه‌های اجتماعی را امکان‌پذیر می‌کند، همکاری گروه‌ها و اعتماد بین آنها باعث می‌شود منافع همگانی مانند امنیت اجتماعی فراهم شود که نتیجه آن، کاهش هزینه‌های نظارت نهادهای رسمی می‌باشد (فیروزآبادی، ۱۳۸۵: ۲۰۳). سرمایه اجتماعی از عوامل اصلی ساخت سرمایه فیزیکی و انسانی است. بنابراین در غیاب سرمایه اجتماعی، مسیر توسعه فرهنگی، اقتصادی و امنیتی جامعه با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو می‌شود (Ling yew & etal, 2013: 162). سرمایه اجتماعی می‌تواند به نظم و انسجام اجتماعی کمک نماید و در نتیجه، سنگ بنای امنیت اجتماعی را فراهم آورد (Spicker, 2012: 170). از طرف دیگر سرمایه اجتماعی، از طریق کاهش هزینه‌های روابط اجتماعی، باعث حل مسالمت‌آمیز تضادها و تفاوت‌های بین اشخاص و همچنین تضاد بین گروه‌های اجتماعی می‌شود (چلبی، ۱۳۸۴: ۱۵). نقش سرمایه اجتماعی در تأمین امنیت اجتماعی، از جهت جلوگیری از بروز ناهنجاری‌ها و انواع جرایم اجتماعی و به تبع در کنار آن از جهت زمینه‌سازی مشارکت مثبت و فعال فرد در زندگی اجتماعی، اساساً از طریق تأثیرگذاری ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی در چگونگی رفتار افراد اعمال می‌شود (تقی‌لو، ۱۳۸۵: ۲۴۹). فقدان سرمایه اجتماعی، مترادف با بروز انحرافات اجتماعی و تهدیدی برای احساس امنیت است؛ چون سرمایه اجتماعی وجود هنجارهای رفتاری مبتنی بر تشریک مساعی منعکس می‌کند، انحرافات اجتماعی بالفعل نیز، بازتاب نبود سرمایه اجتماعی خواهد بود (اخترمحقق، ۱۳۸۵: ۶۲). وجود شاخص‌هایی همچون میزان جرم و جنایت، میزان قانون‌شکنی، وضعیت رعایت قوانین راهنمایی و رانندگی، میزان پرخاشگری و درگیری‌های خیابانی، میزان خیانت در امانت، میزان چک‌های برگشتی، میزان مصرف مواد مخدر، وضعیت طلاق، میزان خودکشی و .... را ملاک کاهش سرمایه اجتماعی در جامعه می‌توان دانست (همان: ۲۰).

علیرغم افزایش اهمیت امنیت در جوامع، ابزارها، شیوه‌ها و رویکردهای ایجاد و حفظ آن، دستخوش تحول حیرت‌آوری شده است. در جوامع گذشته اقتدار، کنترل و نظارت نهادهای رسمی، نماد قدرت و امنیت به شمار می‌رفت ولی در عصر جدید، عنصر اصلی ثبات، نظم و امنیت مقدار سرمایه اجتماعی، به میزان پای‌بندی به ارزش‌ها و هنجارهای جمعی و فضایل اخلاقی بر می‌گردد. بنابراین مدیریت درست و منطقی امنیت اجتماعی در جامعه، منوط به ایجاد مشارکت مردمی و افزایش اعتماد به نهادها و حکومت در کلیه سطوح اجتماعی است. هیلر معتقد است که مشارکت و حضور مردم به عنوان یکی از ابعاد سرمایه اجتماعی، احساس ایمنی را در فضای عمومی ارتقاء داده و وسیله‌ای است که به کمک آن می‌توان فضا را به صورت طبیعی مورد نظارت قرار داد (مدیری، ۱۳۸۵: ۱۷).

توسعه شهری در ابعاد عینی، بیشتر ناظر بر بالا بردن سطح زندگی عمومی از طریق ایجاد شرایط مطلوب و بهینه در زمینه‌های فقرزدایی، امنیت، رفاه، آسایش، کاهش ناهنجاری‌های اجتماعی و ... می‌باشد. پس برای تحقق توسعه شهری که به دنبال بهبود بخشیدن به وضعیت اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی یک جامعه است، شکل‌گیری و تقویت امنیت شهری لازم می‌باشد. احساس امنیت در بین شهروندان شهر دهدشت، از ابعاد گوناگون توسعه و یا عدم توسعه این شهر می‌باشد و در این راستا، نیاز به مطالعات اجتماعی، فرهنگی و جغرافیایی بسیاری دارد تا فرصت‌ها و تهدیدهای توسعه این شهر شناخته شود. از آنجا که امنیت یکی از عوامل جدی و تأثیرگذار بر توسعه جوامع است و نیز با توجه به وضعیت خاص اجتماعی و فرهنگی شهر دهدشت، انجام تحقیق حاضر از هر جهت لازم و ضروری می‌نماید. لذا هدف این پژوهش بررسی شاخص‌های مؤثر سرمایه اجتماعی در احساس امنیت از دیدگاه شهروندان شهر دهدشت می‌باشد.

پیشنه تحقیق

لایندستروم^۱ و همکاران (۲۰۰۳)، در مطالعه‌ای به بررسی تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس ناامنی در محله پرداختند. جمعیت آماری تحقیق را افراد ۲۰ تا ۸۰ ساله رمالمو سوئد تشکیل داده و حجم نمونه در آن ۵۶۰۰ نفر در نظر گرفته شد. میزان مشارکت در این پیمایش ۷۱ درصد بوده (به عبارتی ۷۱ درصد از افراد، پرسشنامه‌ها را پاسخ داده و برگرداندند). در این

1-Lindstrom

مطالعه، سرمایه اجتماعی با توجه به عوامل فردی و محله‌ای سنجیده شده و منظور از عوامل محلی، شرکت در انتخابات شهری بوده است. نتایج نشان داد عوامل محله‌ای ۷۰ درصد از کل واریانس احساس ناامنی را تبیین می‌کند. این تأثیر با وارد کردن عوامل فردی در مدل کاهش یافته و به ۰/۷ درصد می‌رسد. در نهایت با حذف عوامل فردی - سرمایه اجتماعی با توجه به مشارکت در انتخابات سنجیده شد و توانست تا حد زیادی احساس ناامنی افراد را تبیین نماید (احمدی، ۱۳۹۰: ۱۲).

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران (۱۳۸۳)، به منظور بررسی میزان احساس امنیت در بین حاشیه نشینان تهران بزرگ، به تفکیک مناطق و بررسی عملکرد نیروی انتظامی از دیدگاه آنان اقدام به نظر سنجی کرد. جامعه آماری تحقیق کلیه شهروندان بالای ۱۵ سال حاشیه تهران بوده‌اند. نتایج نظرسنجی نشان داد که سن، جنس، وضعیت تأهل، میزان تحصیلات و درآمد افراد بر احساس امنیت آنان تأثیرگذار است.

حسینی و همکارانش (۱۳۸۸) در پژوهشی با عنوان تأثیر پایگاه اجتماعی - اقتصادی و هویت قومی بر احساس امنیت، به بررسی جامعه شناختی احساس امنیت اجتماعی پرداخته است. این تحقیق، به روش پیمایشی و با استفاده از تکنیک پرسشنامه انجام شده است. جامعه آماری تحقیق، افراد ۱۶ سال و بالاتر ساکنان شهرستان اهواز و حجم نمونه ۶۰۰ نفر می‌باشد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که از مجموع عوامل مطرح شده در تحقیق، پایگاه اقتصادی - اجتماعی و هویت ملی، تأثیر افزاینده و دو متغیر احساس محرومیت نسبی و احساس بی‌قدرتی، به صورت مستقیم بر هویت قومی و به صورت معکوس بر هویت ملی افراد تأثیرگذار است. همچنین متغیرهای هویت قومی و جنسیت به ترتیب بر احساس امنیت جانی و احساس امنیت مالی افراد اثر گذارند.

نادری و همکارش (۱۳۸۹)، در پژوهشی که در زمینه رابطه امنیت اجتماعی و سرمایه اجتماعی (مطالعه موردی: شهر اردبیل) انجام دادند، تأثیر مؤلفه‌های مختلف سرمایه اجتماعی نظیر اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی و روابط اجتماعی بر اساس امنیت اجتماعی را بررسی کردند. نتایج تحقیق بدین شرح است که هر چه میزان سرمایه اجتماعی در جامعه بیشتر باشد، به همان اندازه احساس امنیت اجتماعی نیز بیشتر خواهد بود. تمامی مؤلفه‌های ذکر شده رابطه معناداری با احساس امنیت اجتماعی دارند و

در تحلیل نهایی شاخص اعتماد اجتماعی بیشترین همبستگی را با احساس امنیت اجتماعی نشان داده است.

مبانی نظری

تشریح مجدد سرمایه اجتماعی و مفهوم پردازی آن، مرهون تلاش‌های سه تن از اندیشمندان اجتماعی یعنی پیربورديو، رابرت پوتنام و جیمز کلمن است که هر کدام به صورت خاصی آن را تعریف کرده‌اند. آثار این سه تن تأثیر مهمی در گسترش نظری سرمایه‌های اجتماعی داشته و این مفهوم را در مرکز توجه دانشمندان رشته‌های مختلف قرار داده - است (Brunie, 2009: 252). سرمایه اجتماعی با مفاهیمی از قبیل جامعه مدنی و ارتباطات - اجتماعی پیوند یافته است (Adam & Roncevic, 2003). پیر بورديو نخستین تحلیل منظم اخیر را درباره سرمایه اجتماعی ارائه کرده است. بورديو این مفهوم را به عنوان حاصل جمع منابع بالفعل و یا بالقوه‌ای که به مالکیت شبکه پایدار مناسبات کمابیش نهادی شده ارتباط یا شناخت متقابل مربوطاند، تعریف کرده است (Bourdieu, 1985: 248). او از اصطلاح فضای جغرافیایی که برآیند دو سرمایه فرهنگی و سرمایه اقتصادی است، نام می‌برد و هدف او بازسازی نظریه قشر بندی مارکسیستی است (پیری، ۱۳۸۴: ۲۲) و در نظریه پردازی در مورد اینکه چگونه سرمایه اجتماعی به منظور تحصیل منابع و قدرت عمل می‌کند، عنوان می‌کند که مردم دسترسی نابرابری به منابع شبکه مبنای دارند و این تئوری، جنبه‌های منفی سرمایه اجتماعی مخصوصاً محرومیت افراد خاصی را از دستیابی به منابعی که متقارن با یک شبکه - است، معرفی می‌کند (Carpiano, 2008: 569). جیمز کلمن جامعه‌شناس آمریکایی، به منظور ارائه رهیافتی تکثیرگرایانه از دو جریان غالب اندیشه اجتماعی که در تحلیل پدیده‌های اجتماعی وجود دارد، از مفهوم سرمایه اجتماعی استفاده می‌کند. بر اساس این جریان فکری، جامعه‌شناسان کنشگر را کسی تعریف می‌کنند که جامعه‌پذیری یافته و کنش را رفتاری می‌دانند که بر اساس حاکمیت هنجارهای اجتماعی، قواعد، مقررات و تکالیف الزام‌آور شکل می‌گیرد. جریان دیگر، جریان فکری اقتصاددانان است. این جریان کنشگر را دارای اهدافی می‌بیند که به طور فردی به آنها نایل شده و یکسره در پی منافع خویش است. فضیلت اصلی این جریان آن است که اصل بر به حداکثر رساندن فایده است. در این چشم‌انداز، به سرمایه اجتماعی به عنوان منبع قابل دسترسی برای افراد نگریسته می‌شود که آنها بتوانند با دستیابی به منابع دیگر، رفاه و سلامتی خود را ارتقا بخشند (Brune & Bossert, 2009).

886). کلمن معتقد است طرح سرمایه‌اجتماعی به عنوان منبعی برای کنش، یکی از راه‌های وارد کردن ساختار اجتماعی در پارادایم کنش‌عقلانی است (تاجبخش، ۱۳۸۵: ۴۵-۴۳). او سرمایه‌اجتماعی را موجودیت مجزایی نمی‌داند؛ بلکه معتقد است که ماهیت‌های متنوعی دارد که واجد دو عنصر هستند. همه آنها شامل جنبه‌ای از ساختار اجتماعی هستند و روابط واقعی کنشگران (شخصی، گروهی و تعاونی) را درون این ساختار تسهیل می‌کنند (Spelleberg, 2001: 10). به عبارت دیگر، سرمایه‌اجتماعی شامل جنبه‌های از ساختار اجتماعی است که کنش جمعی را تسهیل کرده است (Suzuki, 2010: 136) و منابعی را جهت دستیابی مردم به اهدافشان در اختیار می‌گذارد (Chuang, 2008: 1322). رابرت پونتام اندیشمند علوم سیاسی، اصطلاح سرمایه‌اجتماعی را به مفهوم وسیعی به کار می‌گیرد و آن را این‌چنین تعریف می‌کند: جنبه‌های از سازمان اجتماعی همانند شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد که همیاری و همکاری را برای دسترسی به منافع متقابل تسهیل می‌کند، از طرفی زمینه‌دستیابی به کالای عمومی را فراهم می‌آورد (Maru & etal, 2007: 183). تعریف او به مزایای جمعی شبکه‌های اجتماعی (-: Snelgrove, 2009; Jones, 2010: 123) و ابعاد انسجام اجتماعی، همانند اعتماد بین فردی و هنجارهای معامله به مثل (Carpiano, 2008: 569) توجه دارد و شامل ویژگی‌های کیفیات روابط اجتماعی است (Folland, 2007: 2343). گروتائرت و ون‌بلاستر چارچوب نظری مفیدی را برای مطالعه سرمایه‌اجتماعی در شهرها فراهم آورده‌اند. ایشان حوزه ۱، شکل و کانال‌های جاری شدن سرمایه‌اجتماعی را مورد بحث قرار داده‌اند. حوزه‌های سرمایه‌اجتماعی عبارتند از: سطح میکرو یا خرد، سطح میانی و سطح ماکرو یا کلان. سطح میکرو (خرد) در مطالعات رابرت پونتام ۲، بر روی سازمان‌های شهری ایتالیا در سال ۱۹۹۳ عینیت می‌یابد که در آن، سرمایه‌اجتماعی به انواع مختلف سازمان اجتماعی همانند شبکه‌های افراد یا خانواده‌ها، هنجارها و ارزش‌های مشترک اشاره دارد. سطح میانی، همانند کارهای جیمز کلمن که در آن روابط عمودی همانند روابط افقی در درون و در بین هویت‌های مختلف، همانند شرکت‌های بازرگانی به عنوان سرمایه‌اجتماعی تلقی می‌شود. سطح میکرو شامل محیط اجتماعی و سیاسی می‌شود که فراتر از روابط وسیع غیر رسمی و محلی، افقی و سلسله‌مراتبی

---

^۱ - Scope

^۲ - Robert Puntam

عمودی ساختارهای اجتماعی را شکل می‌بخشد و در بردارنده ساختارها و روابط نهادی همانند نظام‌های سیاسی، نقش قانون، سیستم دادگاه و آزادی‌های مدنی و سیاسی نیز می‌شود (Blanco & Campbell, 2006: 173).

جین جاکوب، صورتی از سرمایه اجتماعی را در قالب شبکه‌های فشرده، در محدوده حومه قدیمی و مختلط شهری توضیح داده و تصور وضعیت امن اجتماعی را به شکل شبکه‌های متراکم تعاملات اجتماعی، به مثابه نوعی سرمایه متصور شده و فضای امنیتی را در محیط کنشی دخیل دانسته است (Ibid, 43). کلمن نیز با اشاره به اهمیت قواعد هنجاری و حضور آن به عنوان عنصر ممنوع کننده در داخل شبکه‌های اجتماعی در برابر انحرافات اجتماعی، این مکان را در جهت امنیت‌پروری در سطوح شبکه‌ای فراهم می‌سازد (Colman, 1988: 97).

به تعبیری سرمایه اجتماعی نوعی ویژگی تسهیل‌کنندگی در روابط اجتماعی دارد. وجود سرمایه اجتماعی در ساختارهای اجتماعی باعث می‌شود، محیطی خلق شود تا در آن امنیت بیشتری برقرار شود، به گونه‌ای که انسان‌ها از آرامش برخوردار شده و در روابط تعاملی خود با دیگران با کمترین اصطکاک، تنش‌های خود را برطرف کنند (متولی، ۱۳۸۴: ۱۳۹-۱۳۸). بورزان امنیت اجتماعی را به حفظ مجموعه ویژگی‌هایی ارجاع می‌دهد که بر مبنای آن افراد خود را عضو گروهی خاص تلقی نموده‌اند. از دیدگاه وی امنیت اجتماعی عبارت است از توانایی گروه‌های مختلف صنفی، قومی، محلی و ... در حفظ هستی و هویت خود. در واقع بورزان ۱ و ویبور ۲، امنیت را حالت فراغت از تهدید هویت جمعی و گروهی تلقی می‌کنند (گروسی، ۱۳۸۶: ۲۹). دسته دوم تعاریف، امنیت را به عنوان فقدان هراس از ویرانی و تهدید ارزش‌های جامعه می‌دانند. اگر امنیت اجتماعی را شامل تمهیداتی برای حفظ زندگی اعضای جامعه و سپس حفظ راه و روش زندگی آنان بدانیم، بنابراین می‌توان امنیت اجتماعی را رفع تهدید از عنصر اتصال دهنده اعضای جامعه به یکدیگر در نظر گرفت. این نوع تعریف از امنیت شامل:

امنیت حاصل فضای اجتماعی است؛

این فضای اجتماعی سطح کلان یا دولت به معنای عام را در بر نمی‌گیرد؛

---

^۱ - Buzan

^۲ - Weaver

امنیت اجتماعی فقط به سطح امنیت فرد محدود نمی‌شود؛ امنیت اجتماعی بر مجموعه‌ای از افراد تأکید می‌ورزد که عنصر یا عناصری ویژه مانند جنیست، قومیت، مذهب و ... آنها را به هم مرتبط می‌سازد؛ زمانی که ارزش‌های اتصال دهنده افراد تهدید گردد امنیت متزلزل شود (گروسی، ۱۳۸۶: ۳۲).

دسته سوم تعاریف از امنیت اجتماعی، بر فراغت جمعی از تهدیدی که عمل غیر قانونی دولت، دستگاه، فرد یا گروهی که در تمام یا قسمتی از جامعه به وجود آورده است، تأکید می‌ورزد (همان: ۳۲).

احساس امنیت، موضوعی روانشناختی است و وقتی انسان با شنیدن خبری در زمینه‌های گوناگون و یا مشاهده رفتار یا رخدادی که مستقیم یا غیر مستقیم با تعلقات و منافع مادی و معنوی وی در تضاد است و به نوعی خاطر جمعی، اطمینان، ایمنی، آسودگی و آرامش قلبی او را تحت تأثیر قرار دهد و ذهن او را درگیر کند، روبرو می‌شود در چنین شرایطی، احساس ناامنی به وی دست خواهد داد. به عبارت دیگر، احساس امنیت عبارت از احساس آزادی نسبی از خطر که این وضع خوشایندی در افراد جامعه ایجاد و فرد در آن احساس آرامش جسمی و روحی می‌کند (رجبی‌پور، ۱۳۸۴: ۹۳). ایزنشتات ۱ مهمترین مسأله نظم اجتماعی را برای دورکیم و تا حدودی تونیس، اعتماد همبستگی اجتماعی می‌داند؛ یعنی اینکه بدون انسجام و نوعی اعتماد، پایداری نظم اجتماعی ممکن نیست (ازکیا، ۱۳۸۰: ۵). از این رو اعتماد، در روند احساس آرامش جسمانی و روانی و در نهایت امنیت اجتماعی مهم بوده است (گیدنز، ۱۳۸۴: ۱۸۱). کلاس افه ۲ نیز همسو با گیدنز، سرمایه اجتماعی را در برگیرنده روابط انجمنی، اطمینان به نهادها و اعتماد بین اشخاص و اقوام و خیرخواهی می‌داند و آن را به عنوان یکی از عوامل کارآیی و توسعه اقتصادی، نظم و صلح جهانی، احساس امنیت و توسعه معرفی می‌کند (عبداللهی، ۱۳۸۵: ۲۰۴-۲۰۳).

فرضیه

بین میزان برخورداری از شاخص‌های سرمایه اجتماعی (رفاه اجتماعی، انسجام اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی) و میزان امنیت در شهر دهدشت رابطه معناداری وجود دارد.

1- Eisenstadt

2 - Class Offe

روش تحقیق

پژوهش حاضر به لحاظ هدف مطالعه، تحقیقی کاربردی است و با توجه به موضوع و مؤلفه‌های مورد بررسی رویکرد حاکم بر آن، ترکیبی از روش‌های توصیفی-تحلیلی و همبستگی استفاده شده است. اطلاعات و داده‌های اولیه جهت انجام تحلیل‌ها به روش میدانی با بهره‌گیری از ابزار پرسشنامه محقق‌ساخته جمع‌آوری گردیده است. شهر دهدشت قلمرو مکانی این تحقیق را تشکیل می‌دهد. بر اساس این جامعه آماری این پژوهش، شامل کلیه شهروندان شهر دهدشت می‌باشد. با توجه به گستردگی محدوده مورد مطالعه و عدم امکان جمع‌آوری اطلاعات از تمام جامعه آماری، اقدام به نمونه‌گیری شد. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران^۱ (حافظ نیا، ۱۳۸۰: ۱۱۷)، با فرض وجود حداکثر ناهمگنی برابر با ۳۸۳ نفر برآورد گردید که به منظور افزایش سطح اطمینان پژوهش، به ۳۹۰ نفر افزایش یافت. فرآیند نمونه‌گیری نیز به روش نمونه‌گیری تصادفی انجام گرفته است. طبقه‌بندی و ارزش‌دهی شاخص‌ها با استفاده از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت صورت گرفته است. به منظور ارزیابی روایی^۲ ابزار پرسشنامه، از روش ارزیابی صوری استفاده شد و روایی گویه‌های پرسشنامه، توسط تعدادی از کارشناسان و اعضای هیئت‌علمی دانشگاه مورد تأیید قرار گرفت. برای بررسی پایایی^۳ ابزار تحقیق نیز، از روش انجام پیش‌آزمون و ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای رفاه اجتماعی، انسجام اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی به ترتیب برابر با ۰/۷۵۵، ۰/۷۲۲، ۰/۷۶۴، ۰/۷۱۷، ۰/۷۳۴ و ضریب آلفای کرونباخ برای مجموع شاخص‌های پرسشنامه برابر ۰/۷۳۳ محاسبه شد که نشان‌دهنده پایایی مناسب و قابل قبول ابزار پرسشنامه است. داده‌های گردآوری شده از طریق پرسش‌نامه با استفاده از روش‌های تحلیل آماری چون تحلیل مسیر و همبستگی پیرسون در محیط نرم‌افزار رایانه‌ای SPSS مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

رفاه اجتماعی: رفاه اجتماعی مجموعه شرایط و کیفیت‌هایی است که نیازهای فردی تک‌تک افراد جامعه را در حدی پذیرفتنی تأمین می‌کند و همه مردم از زندگی در آن شرایط احساس امنیت‌زیستی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی می‌کنند (شاپگان، ۱۳۸۹: ۱۴۶). رفاه-

---

^۱. Cochran

^۲-Validity

^۳-Reliability

اجتماعی برای رضایت از زندگی ضروری است و نیازهای روانی، اجتماعی اقتصادی، فرهنگی و خواسته‌های یک فرد را تأمین می‌کنند (Ziukmund, 2003: 402).

انسجام اجتماعی: گیدنز معتقد است که انسجام اجتماعی را نمی‌توان با اقدام از بالا به پایین دولت یا با توسل به سنت تضمین کرد بلکه، انسجام اجتماعی با تغییر شیوه زندگی ملازم بوده که در آن قبول تعهد و مسئولیت فردی و جمعی حاکمیت دارد (گیدنز، ۱۳۷۸: ۴۳). انسجام اجتماعی در کل، ناظر بر میزان الگوی روابط متقابل بین کنشگران، گروه‌ها و خرده فرهنگ‌های تمایز یافته است (افروغ، ۱۳۷۸: ۱۴۰). پیوند بین انسجام اجتماعی و مشارکت نیز حائز اهمیت است زیرا بین مشارکت اجتماعی و انسجام اجتماعی نوعی رابطه متعامل وجود دارد. در واقع یکی از پیش شرط‌های مشارکت، قابلیت و ظرفیت متقابل برای ارتباط و تعامل داشتن با دیگران و رسیدن به وفاق اجتماعی است (چلبی، ۱۳۷۲: ۱۹).

مشارکت اجتماعی: از دیدگاه مسیرا، مشارکت عبارت است از رشد توانایی اساسی بشر، از جمله شأن و منزلت انسانی و مسئول ساختن بشر در باروری نیروی تصمیم‌گیری. ارنشتاین مشارکت را نوعی توزیع مجدد قدرت می‌داند که به سبب آن شهروندانی را که در حال حاضر در فرآیند سیاسی و اقتصادی کنار گذاشته شده‌اند، قادر می‌سازد تا به تدریج در آینده شرکت داده شوند (اوکلی و مارسدن، ۱۳۷۰: ۳۳). به نظر گائوتری، مشارکت اجتماعی فرایند اجتماعی، عمومی، یکپارچه، چندگانه، چند بعدی و چند فرهنگی است که هدف آن کشاندن همه مردم به ایفای نقش در همه مراحل توسعه است (Gaoteri, 1986: 37).

اعتماد اجتماعی: بنابر نظر کلمن اعتماد قدرت عمل را تسهیل می‌کند (کلمن، ۱۳۷۷: ۲۹۷). اعتماد با ارزش‌های مشترک پیوند دارد و بالقوه با روابط مبتنی بر قرارداد و اجبار صرف ناسازگار است. در این میان فضاهای مشخص بر خورد افراد و کنشگران اجتماعی خود عاملی در افزایش اعتماد بین شخصی است. به بیان دیگر حضور همزمان کنشگران در یک مکان، دارای برخی ویژگی‌های منحصر به فرد ایجاد کننده اعتماد بین شخصی است که آن را از اشکال دیگر اعتماد متمایز می‌کند (تومکا، ۱۳۸۴: ۴۸).

جدول شماره (۱): متغیرهای مستقل و وابسته پژوهش

متغیر مستقل	تأثیر رفاه اجتماعی بر احساس امنیت، تأثیر انسجام اجتماعی بر احساس امنیت، تأثیر مشارکت اجتماعی بر احساس امنیت، تأثیر آگاهی اجتماعی بر احساس امنیت، تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت.	
متغیرهای مستقل	رفاه اجتماعی	رضایت از سلامت و تندرستی، پیشرفت در زندگی، امنیت در زندگی، جایگاه و موقعیت اجتماعی، شادی و خوشی در زندگی، ارتباط و معاشرت با دیگران و رضایت از امیدواری به آینده.
	انسجام اجتماعی	میزان اعتماد به خانواده، فامیل، دوستان، همسایگان، معتمدین محل، شهرداری، نماینده مجلس، شورای شهر و نهادهای دولتی.
	آگاهی اجتماعی	آگاهی از رویدادهای محله، رویدادهای شهر، رویدادهای استان، رویدادهای کشور و رویدادهای جهان.
	مشارکت اجتماعی	مشارکت در رفع مشکلات محله، شرکت در انتخابات، شرکت در کارهای گروهی، شرکت در گروه‌های مذهبی، گذاشتن وقت برای مشکلات محله.
	اعتماد اجتماعی	میزان روابط همسایگی، مهمانی به منازل یکدیگر، قرض وسیله، مشورت با همسایگان، درمیان گذاشتن نگرانی‌ها، درک توسط دیگر افراد، وجود صندوق قرض‌الحسنه، وجود انجمن خیریه، وجود گروه‌های مذهبی و دعوت از همسایگان برای کار مشترک.

بحث و یافته‌های پژوهش

به منظور سنجش و ارزیابی تحلیلی اطلاعات گردآوری شده برای هر یک از شاخص‌های معرف تأثیر سرمایه اجتماعی در احساس امنیت در شهر دهدشت، از آزمون تحلیل مسیر استفاده گردید. در این روش اثر مستقیم متغیرهای تأثیرگذار بر احساس امنیت از طریق رگرسیون توام به دست آمده است. سپس ضرایب همبستگی متغیرهای فوق با شاخص تأثیرگذار از طریق همبستگی پیرسون محاسبه گردیده است. نهایت به روش تجزیه همبستگی (یعنی کم کردن میزان اثرات مستقیم از میزان همبستگی پیرسون)، مقدار اثرات غیرمستقیم محاسبه شده است. لازم به توضیح است که برای اندازه‌گیری میزان چند هم خطی در متغیرهای مستقل از روش معمول فاکتور تورم واریانس^۱ استفاده شده است (Williams, 1990: 82). متغیرهای وابسته در این پژوهش، تأثیر رفاه اجتماعی بر احساس امنیت، تأثیر انسجام اجتماعی بر احساس امنیت، تأثیر مشارکت اجتماعی بر

^۱ - Variance Inflation Factor

احساس امنیت، تأثیر آگاهی اجتماعی بر احساس امنیت، تأثیر مشارکت اجتماعی بر احساس امنیت و در نهایت تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت در شهر دهدشت است.

رفاه اجتماعی

به منظور سنجش بعد رفاه اجتماعی از سری ابعاد شاخص تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت در شهر دهدشت، از هفت گویه رضایت از سلامت و تندرستی، پیشرفت در زندگی، امنیت در زندگی، جایگاه و موقعیت اجتماعی، شادی و خوشی در زندگی، ارتباط و معاشرت با دیگران و رضایت از امیدواری به آینده استفاده گردید. برای تعیین مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر بالا بودن رفاه اجتماعی، از تحلیل مسیر استفاده شد که در نهایت پنج گویه به عنوان عوامل تأثیرگذار بر رفاه اجتماعی مشخص شدند. متغیر وابسته، تأثیر رفاه اجتماعی بر احساس امنیت می‌باشد. همانطور که در جدول شماره (۲) مشاهده می‌کنید، این آزمون نشان می‌دهد که در مجموع، میزان همبستگی بین گویه‌های رفاه اجتماعی با متغیر احساس امنیت برابر با ۰/۲۴۵ می‌باشد که یک همبستگی مستقیم به شمار می‌آید. همچنین این متغیرها، مجموعاً قادر به تبیین حدود ۱۶ درصد از تغییرات (واریانس) متغیر وابسته می‌باشند و مابقی تغییرات باقی مانده متغیر وابسته، به وسیله عوامل ناشناخته دیگر تبیین می‌شود.

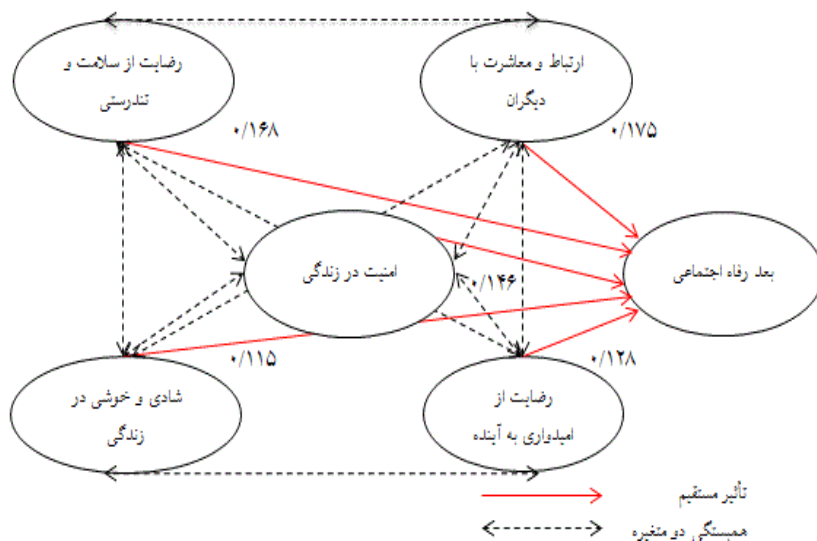
جدول (۲): میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت به وسیله گویه‌های رفاه

اجتماعی

مدل	همبستگی	ضریب تعیین (R)	ضریب تعیین تصحیح شده (R2)	تخمین خطای استاندارد
	۰/۲۴۵a	۰/۱۶۰	۰/۱۴۳	۰/۱۸۹۶۳۷

منبع: یافته‌های تحقیق

در پژوهش حاضر، تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر رفاه اجتماعی در شهر دهدشت به شرح شکل شماره (۱) می‌باشد.

شکل شماره ۱: تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر رفاه اجتماعی

برای تعیین مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر بالا بودن رفاه اجتماعی در شهر دهدشت، متغیرهای مستقل و اثر آنها وارد مدل رگرسیونی شده‌است. با توجه به اینکه برای تعیین اثر واقعی هر متغیر مستقل، چند هم خطی باید پایین باشد از روش VIF^1 برای تعیین وجود یا عدم رابطه چند هم خطی استفاده گردید (Mohammadi, 2003: 43). در صورتی که مقدار VIF کمتر از ۱۰ باشد، نشان دهنده عدم رابطه چند هم خطی بین متغیرهای مستقل است (Wany, 1999: 61). نتایج مندرج در جدول شماره (۳) نیز، حاکی از عدم چند هم-خطی بین متغیرهای مستقل است و از این رو، اثرات مستقیم به دست آمده برای هر متغیر مستقل، قابل اعتماد می‌باشد. بر اساس نتایج، متغیرهای ارتباط و معاشرت با دیگران، رضایت از سلامت و تندرستی، امنیت در زندگی، رضایت از امیدواری به آینده، شادی و خوشی در زندگی به ترتیب با میزان 0.175 ، 0.168 ، 0.146 ، 0.128 و 0.115 بیشترین تأثیرات را در بالا رفتن میزان رفاه اجتماعی، برای تأمین امنیت از دیدگاه شهروندان در سطح شهر دهدشت داشته‌اند.

¹-Variance Inflation Factor

جدول شماره (۳): اثرات مستقیم و غیر مستقیم ضریب همبستگی گویه‌های رفاه اجتماعی با

احساس امنیت در شهر دهدشت

متغیرهای مستقل	اثرات مستقیم	اثرات غیر مستقیم	ضریب همبستگی	VIF
ارتباط و معاشرت با دیگران	۰/۱۷۵	-۰/۰۴۴	۰/۱۳۱	۱/۰۸۳
رضایت از سلامت و تندرستی	۰/۱۶۸	۰/۰۲۳	۰/۱۹۱	۱/۰۴۵
امنیت در زندگی	۰/۱۴۶	-۰/۰۰۸	۰/۱۳۸	۱/۱۰۰
رضایت از امیدواری به آینده	۰/۱۲۸	۰/۰۱۲	۰/۱۴۰	۱/۰۸۹
شادی و خوشی در زندگی	۰/۱۱۵	۰/۰۳۳	۰/۱۴۸	۱/۱۴۰

منبع: یافته‌های تحقیق

انسجام اجتماعی

به منظور سنجش بعد انسجام اجتماعی از سری ابعاد شاخص سرمایه اجتماعی، از نه گویه میزان اعتماد به خانواده، فامیل، دوستان، همسایگان، معتمدین محل، شهرداری، نماینده مجلس، شورای شهر و نهادهای دولتی استفاده گردید. متغیر وابسته تأثیر انسجام اجتماعی در احساس امنیت می‌باشد. برای تعیین مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر بالا بودن انسجام اجتماعی از تحلیل مسیر استفاده شد که در نهایت شش گویه به عنوان عوامل تأثیرگذار بر انسجام اجتماعی، مشخص شدند. بر اساس جدول شماره (۴)، این آزمون نشان می‌دهد که میزان همبستگی بین گویه‌های انسجام اجتماعی با متغیر وابسته احساس امنیت برابر با ۰/۳۶۵ می‌باشد که یک همبستگی مستقیم با شدت متوسط به شمار می‌آید. همچنین این متغیرها مجموعاً قادر به تبیین حدود ۱۳/۳ درصد از تغییرات (واریانس) متغیر وابسته می‌باشند و مابقی تغییرات باقی مانده متغیر وابسته، به وسیله عوامل ناشناخته دیگر تبیین می‌شود.

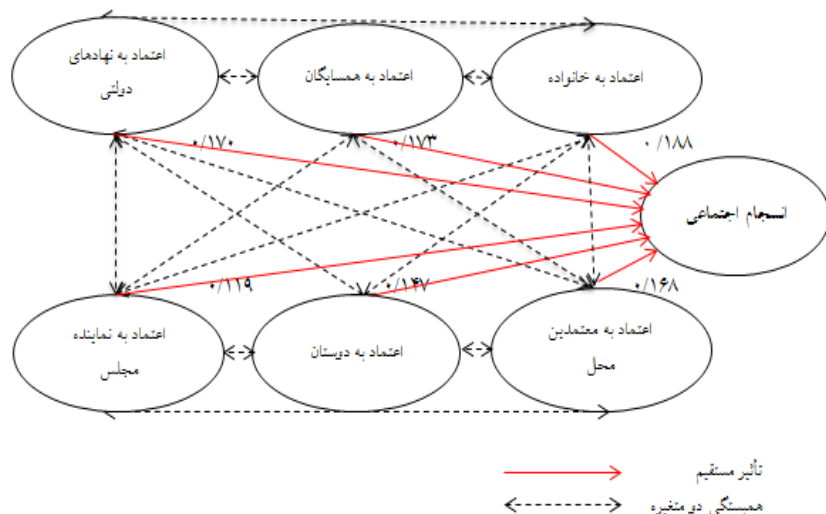
جدول (۴): میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت به وسیله گویه‌های انسجام

اجتماعی

مدل	همبستگی	ضریب تعیین (R)	ضریب تعیین تصحیح شده (R2)	تخمین خطای استاندارد
	۰/۳۶۵ ^a	۰/۱۳۳	۰/۱۱۳	۰/۸۶۲۹۳

منبع: یافته‌های تحقیق

شکل شماره (۲) تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر انسجام اجتماعی در شهر دهدشت را نشان می‌دهد.

شکل شماره ۲: تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر انسجام اجتماعی

همانطور که در جدول شماره (۵) مشاهده می‌کنید، نتایج آن حاکی از عدم چند هم خطی بین متغیرهای مستقل است و از این رو، اثرات مستقیم به دست آمده برای هر متغیر مستقل قابل اعتماد می‌باشند. بر اساس نتایج، متغیر اعتماد به خانواده با میزان ۰/۱۸۸ دارای بیشترین تأثیر و متغیرهای اعتماد به همسایگان، اعتماد به نهادهای دولتی، اعتماد به معتمدین محل و اعتماد به دوستان رتبه‌های بعدی و متغیر اعتماد به نماینده مجلس با میزان ۰/۱۱۹ کمترین تأثیر را در انسجام اجتماعی بر احساس امنیت دارند.

جدول شماره (۵): اثرات مستقیم و غیر مستقیم ضریب همبستگی گویه‌های انسجام اجتماعی

با احساس امنیت در شهر دهدشت

VIF	ضریب همبستگی	اثرات غیر مستقیم	اثرات مستقیم	متغیرهای مستقل
۱/۱۵۱	۰/۱۶۸	۰/۰۲	۰/۱۸۸	اعتماد به خانواده
۱/۶۶۷	۰/۲۶۰	۰/۰۸۷	۰/۱۷۳	اعتماد به همسایگان
۱/۲۳۶	۰/۲۶۳	۰/۰۹۳	۰/۱۷۰	اعتماد به نهادهای دولتی
۱/۲۶۲	۰/۲۲۲	۰/۰۵۴	۰/۱۶۸	اعتماد به معتمدین محل
۱/۳۴۱	۰/۱۹۸	۰/۰۵۱	۰/۱۴۷	اعتماد به دوستان
۱/۲۰۷	۰/۱۱۳	-۰/۰۰۶	۰/۱۱۹	اعتماد به نماینده مجلس

منبع: یافته‌های تحقیق

آگاهی اجتماعی

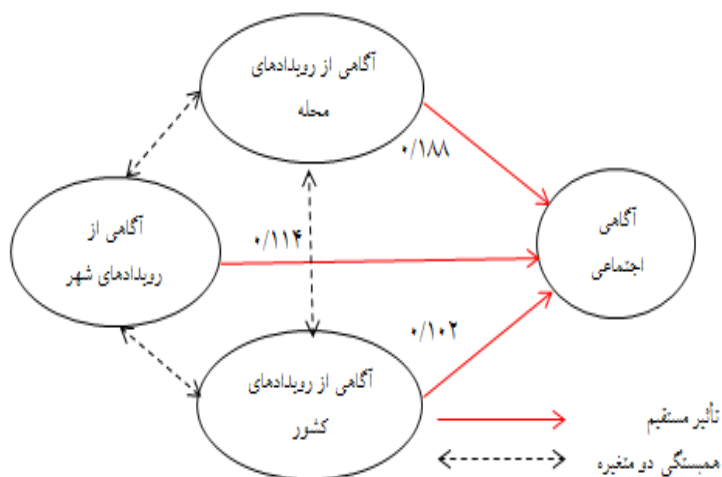
برای سنجش میزان آگاهی اجتماعی در شهر کرمانشاه از پنج گویه شامل؛ آگاهی از رویدادهای محله، رویدادهای شهر، رویدادهای استان، رویدادهای کشور و رویدادهای جهان، انتخاب شده است و متغیر وابسته تأثیر آگاهی اجتماعی بر احساس امنیت می‌باشد. جدول شماره (۶) نشان می‌دهد که در مجموع میزان همبستگی بین گویه‌های آگاهی اجتماعی با متغیر وابسته احساس امنیت، برابر با $0/323$ می‌باشد که یک همبستگی مستقیم با شدت متوسط به شمار می‌آید. همچنین این متغیرها مجموعاً قادر به تبیین حدود $10/5$ درصد از تغییرات (واریانس) متغیر وابسته می‌باشند و مابقی تغییرات باقی مانده متغیر وابسته توسط عوامل ناشناخته دیگر تبیین می‌شود.

جدول (۶): میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت به وسیله گویه‌های آگاهی اجتماعی

مدل	همبستگی	ضریب تعیین (R)	ضریب تعیین تصحیح شده (R2)	تخمین خطای استاندارد
	$0/323^a$	$0/105$	$0/093$	$0/87261$

منبع: یافته‌های تحقیق

برای تعیین مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر بالا بودن آگاهی اجتماعی در شهر دهمدشت، متغیرهای مستقل و اثر آنها وارد مدل رگرسیونی شده‌است. با توجه به اینکه برای تعیین اثر واقعی هر متغیر مستقل، چند هم خطی باید پایین باشد، از روش VIF برای تعیین وجود یا عدم رابطه چند هم خطی استفاده گردید (Mohammadi, 2003: 43). نتایج جدول شماره (۷) نشان از عدم چند هم خطی بین متغیرهای مستقل بوده و از این رو، اثرات مستقیم به دست آمده برای هر متغیر مستقل قابل اعتماد می‌باشد. بر اساس نتایج، متغیرهای آگاهی از رویدادهای محله، آگاهی از رویدادهای شهر و آگاهی از رویدادهای کشور، به ترتیب با میزان $0/188$ ، $0/114$ و $0/102$ بیشترین تأثیرات را از لحاظ متغیر آگاهی اجتماعی، برای بالا بردن احساس امنیت در شهر دهمدشت از دیدگاه شهروندان دارند.

شکل شماره ۳: تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر آگاهی اجتماعی

جدول (۷): اثرات مستقیم و غیر مستقیم ضریب همبستگی گویه‌های انسجام اجتماعی با احساس

امنیت در شهر دهدشت

متغیرهای مستقل	اثرات مستقیم	اثرات غیرمستقیم	ضریب همبستگی	VIF
آگاهی از رویدادهای محله	۰/۱۸۸	۰/۰۲۸	۰/۲۱۶	۱/۲۵۶
آگاهی از رویدادهای شهر	۰/۱۱۴	۰/۰۷۳	۰/۱۸۶	۱/۱۵۱
آگاهی از رویدادهای کشور	۰/۱۰۲	۰/۱۰۱	۰/۲۰۳	۱/۲۰۳

منبع: یافته‌های تحقیق

مشارکت اجتماعی

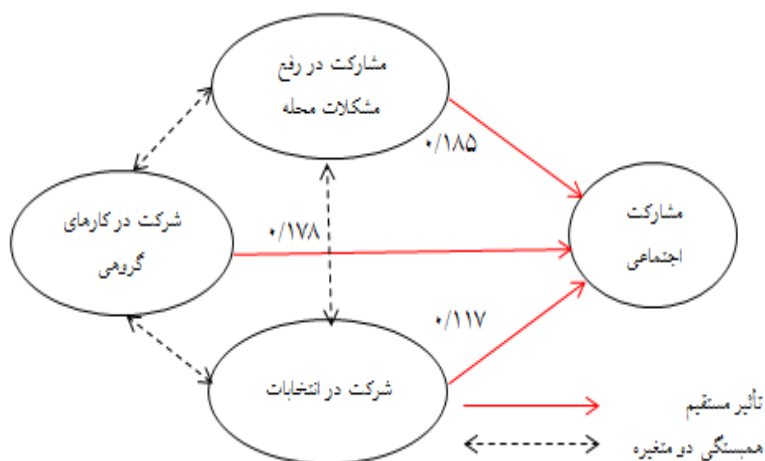
بعد مشارکت اجتماعی نیز شامل پنج گویه مشارکت در رفع مشکلات محله، شرکت در انتخابات، شرکت در کارهای گروهی، شرکت در گروه‌های مذهبی و گذاشتن وقت برای مشکلات محله می‌باشد. متغیر وابسته تأثیر مشارکت اجتماعی در احساس امنیت می‌باشد. بعد از انجام مراحل تورم رگرسیونی سه عامل به عنوان عوامل تأثیرگذار بر بالا بردن مشارکت اجتماعی برگزیده شد. بر اساس جدول شماره (۸)، میزان همبستگی بین متغیرهای سلامت اجتماعی با احساس امنیت برابر با ۰/۲۱۲ می‌باشد که یک همبستگی مستقیم با شدت متوسط به حساب می‌آید. همچنین این گویه‌ها مجموعاً قادر به تبیین حدود ۱۸/۳ درصد از تغییرات (واریانس) متغیر وابسته می‌باشند و بقیه تغییرات باقی مانده متغیر وابسته توسط عوامل ناشناخته دیگر تبیین می‌شود.

جدول (۸): میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت به وسیله گویه‌های آگاهی اجتماعی

مدل	همبستگی	(R) ضریب تعیین	ضریب تعیین تصحیح شده (R2)	تخمین خطای استاندارد
۱	۰/۱۲۳ ^a	۰/۱۹۳	۰/۱۸۳	۰/۳۷۲۱۹

منبع: یافته‌های تحقیق

شکل شماره (۴) تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی در شهر دهدشت را نشان می‌دهد.

شکل شماره ۴: تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر مشارکت اجتماعی

با توجه به اینکه برای تعیین اثر واقعی هر متغیر مستقل، چند هم خطی باید پایین باشد، جدول شماره (۹) نشان می‌دهد که عدم هم خطی بین متغیرهای مستقل وجود دارد و از این رو، اثرات مستقیم به دست آمده برای هر متغیر مستقل قابل اعتماد می‌باشد. بر اساس نتایج، متغیرهای مشارکت در رفع مشکلات محله، شرکت در کارهای گروهی و شرکت در انتخابات به ترتیب با میزان ۰/۱۸۵، ۰/۱۹۶ و ۰/۱۱۷ بیشترین تأثیرات را در مشارکت اجتماعی در شهر دهدشت داشته‌اند.

جدول (۹): اثرات مستقیم و غیر مستقیم ضریب همبستگی گویه‌های مشارکت اجتماعی با احساس

امنیت در شهر دهدشت

متغیرهای مستقل	اثرات مستقیم	اثرات غیر مستقیم	ضریب همبستگی	VIF
مشارکت در رفع مشکلات محله	۰/۱۸۵	-۰/۰۴۸	۰/۱۳۷	۱/۰۰۱
شرکت در کارهای گروهی	۰/۱۷۸	-۰/۰۷۵	۰/۱۰۳	۱/۰۲۱
شرکت در انتخابات	۰/۱۱۷	۰/۰۲۶	۰/۱۴۳	۱/۰۲۰

منبع: یافته‌های تحقیق

بعد اعتماد اجتماعی

برای ارزیابی بعد اعتماد اجتماعی، ده گویه شامل میزان روابط همسایگی، مهمانی به منازل یکدیگر، قرض دادن وسیله، مشورت با همسایگان، در میان گذاشتن نگرانی‌ها، درک کردن به وسیله دیگر افراد، وجود صندوق قرض‌الحسنه، وجود انجمن خیریه، وجود گروه‌های مذهبی و دعوت از همسایگان برای کار مشترک استفاده شد که بعد از انجام مراحل تحلیل مسیر، پنج عامل به عنوان عامل تأثیر گذار مشخص شدند. متغیر وابسته تأثیر اعتماد اجتماعی در احساس امنیت می‌باشد. جدول شماره (۱۰) نشان می‌دهد که در مجموع میزان همبستگی بین گویه‌های اعتماد اجتماعی با متغیر وابسته امنیت، برابر ۰/۶۳۸ می‌باشد که نشان دهنده وجود همبستگی مستقیم بین این متغیرها است. همچنین این متغیرها مجموعاً قادر به تبیین حدود ۴۰/۷ درصد از تغییرات (واریانس) متغیر وابسته می‌باشند و مابقی تغییرات باقی مانده متغیر وابسته به وسیله عوامل ناشناخته دیگر تبیین می‌شود.

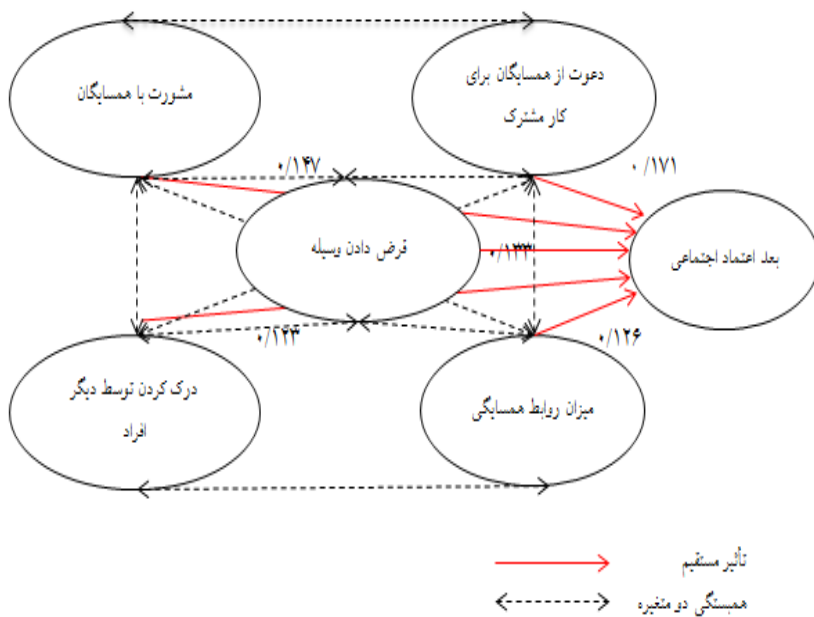
جدول (۱۰): میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت به وسیله گویه‌های اعتماد اجتماعی

مدل	همبستگی	ضریب تعیین شده (R)	ضریب تعیین تصحیح شده (R2)	تخمین خطای استاندارد
۱	۰/۶۳۸ ^a	۰/۴۰۷	۰/۴۰۱	۰/۳۱۸۶۸

منبع: یافته‌های تحقیق

برای تعیین مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار اعتماد اجتماعی در شهر دهدشت، متغیرهای مستقل و اثر آنها وارد مدل رگرسیونی شده‌است. با توجه به اینکه برای تعیین اثر واقعی هر متغیر مستقل، چند هم خطی باید پایین باشد از آزمون هم خطی برای تعیین وجود یا عدم رابطه چند هم خطی استفاده گردید. جدول شماره (۱۱) نشان می‌دهد که عدم هم خطی بین متغیرهای مستقل وجود دارد و از این‌رو، اثرات مستقیم به دست آمده برای هر متغیر

مستقل قابل اعتماد می‌باشند. بر اساس نتایج، متغیرهای دعوت از همسایگان برای کار مشترک، مشورت با همسایگان، قرض دادن وسیله، میزان روابط همسایگی و درک کردن توسط دیگر افراد به ترتیب با میزان $0/171$ ، $0/147$ ، $0/133$ ، $0/126$ و $0/123$ بیشترین تأثیرات را در بالا رفتن میزان اعتماد اجتماعی در سطح شهر دهدشت داشته‌اند.

شکل شماره ۵: تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر اعتماد اجتماعی

جدول (۱۱): اثرات مستقیم و غیر مستقیم ضریب همبستگی گویه‌های اعتماد اجتماعی با احساس

امنیت در شهر دهدشت

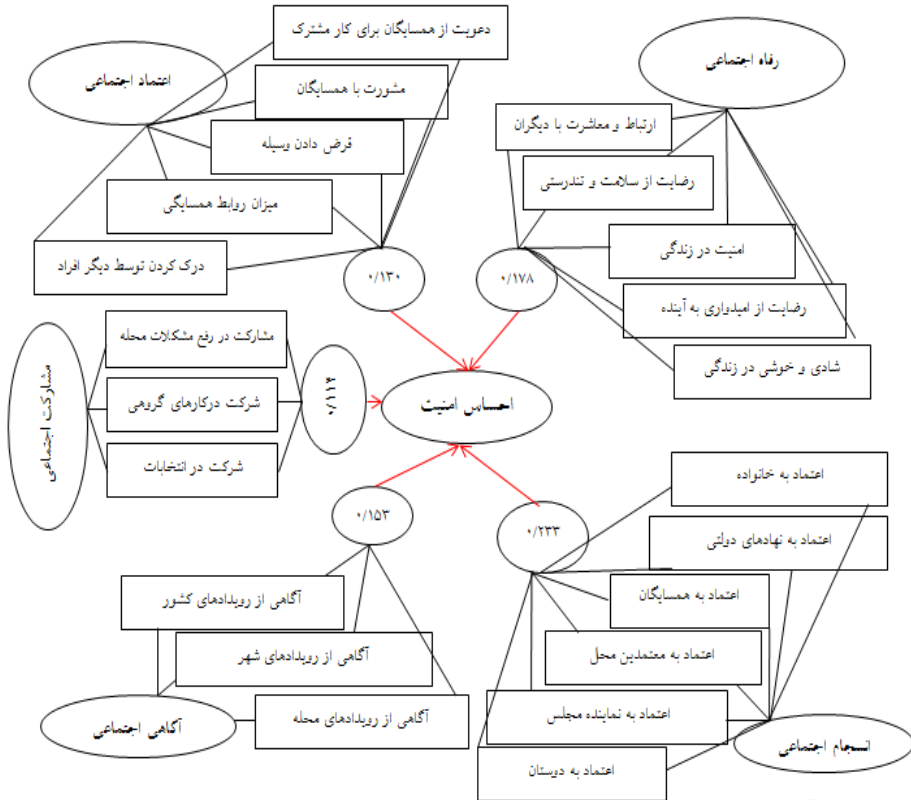
VIF	ضریب همبستگی	اثرات غیر مستقیم	اثرات مستقیم	متغیرهای مستقل
۱/۱۱۷	۰/۲۲۸	۰/۰۵۷	۰/۱۷۱	دعوت از همسایگان برای کار مشترک
۱/۰۴۷	۰/۱۶۴	۰/۰۱۷	۰/۱۴۷	مشورت با همسایگان
۱/۱۸۵	۰/۱۶۰	۰/۰۲۷	۰/۱۳۳	قرض دادن وسیله
۱/۱۹۵	۰/۱۸۰	۰/۰۵۴	۰/۱۲۶	میزان روابط همسایگی
۱/۱۸۸	۰/۱۶۴	۰/۰۴۱	۰/۱۲۳	درک کردن توسط دیگر افراد

منبع: یافته‌های تحقیق

تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت در شهر دهدشت و بررسی فرضیه

در نهایت بعد از تحلیل هر یک از شاخص‌ها به صورت جداگانه، برای به دست آوردن عوامل تأثیرگذار بر بالا بودن احساس امنیت در شهر دهدشت، هر پنج شاخص شامل رفاه اجتماعی، انسجام اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و بعد اعتماد اجتماعی از طریق روش تحلیل مسیر مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت.

همانطور که قبلاً ذکر شد، در این روش، اثر مستقیم متغیرهای تأثیرگذار بر احساس امنیت، از طریق رگرسیون توأم به دست آمده، سپس ضرایب همبستگی متغیرهای فوق با شاخص تأثیرگذار از طریق همبستگی پیرسون محاسبه گردیده است. نهایت به روش تجزیه همبستگی (یعنی کم کردن میزان اثرات مستقیم از میزان همبستگی پیرسون)، مقدار اثرات غیرمستقیم محاسبه شده است.

شکل شماره (۷): نمودار تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر احساس امنیت

منبع: یافته‌های تحقیق

لازم به توضیح است که برای اندازه‌گیری میزان چند هم خطی در متغیرهای مستقل، از روش معمول فاکتور تورم واریانس^۱ استفاده شده است (Williams, 1990: 82). متغیر وابسته تأثیر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت در شهر دهدشت می‌باشد. در پژوهش حاضر، تحلیل مسیر عوامل مؤثر بر احساس امنیت در شهر دهدشت به شرح شکل شماره (۷) می‌باشد.

همان‌طور که در جدول شماره (۱۴) نیز مشاهده می‌گردد، میزان همبستگی بین ابعاد پنجگانه مورد بررسی شامل؛ بعدهای رفاه اجتماعی، اعتماد اجتماعی، انسجام اجتماعی، آگاهی اجتماعی و مشارکت اجتماعی، با متغیر وابسته احساس امنیت، برابر با ۰/۳۶۹ است که یک همبستگی مستقیم به شمار می‌آید. ابعاد پنجگانه بررسی شده در شهر دهدشت، مجموعاً توان تبیین ۱۳/۶ درصد از تغییرات (واریانس) شاخص احساس امنیت را دارا هستند و بخش دیگری از تغییرات این شاخص توسط عوامل دیگر تبیین می‌گردد.

جدول (۱۴): میزان تبیین تغییرات متغیر وابسته احساس امنیت به وسیله ابعاد پنجگانه

مدل	همبستگی	ضریب تعیین (R)	ضریب تعیین تصحیح شده (R2)	تخمین خطای استاندارد
	۰/۳۶۹a	۰/۱۳۶	۰/۱۲۵	۰/۸۵۷۰۴

منبع: یافته‌های تحقیق

برای تعیین مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر بالا بودن احساس امنیت در شهر دهدشت، متغیرهای مستقل و اثر آنها وارد مدل رگرسیونی شده است. با توجه به اینکه برای تعیین اثر واقعی هر متغیر مستقل، چند هم خطی باید پایین باشد، از روش VIF برای تعیین وجود یا عدم رابطه چند هم خطی استفاده گردید (Mohammadi, 2003: 43). در صورتی که مقدار VIF کمتر از ۱۰ باشد، نشان دهنده عدم رابطه چند هم خطی بین متغیرهای مستقل است (Wany, 1999: 61).

نتایج مندرج در جدول (۱۵) نیز حاکی از عدم چند هم خطی بین متغیرهای مستقل بوده و از این‌رو، اثرات مستقیم به دست آمده برای هر متغیر مستقل قابل اعتماد

^۱ - Variance Inflation Factor

می‌باشند. بر اساس نتایج، متغیرهای انسجام اجتماعی، رفاه اجتماعی، آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی به ترتیب با میزان ۰/۲۳۳، ۰/۱۷۸، ۰/۱۵۳، ۰/۱۳۰ و ۰/۱۱۴ بیشترین تأثیرات را در بالا رفتن میزان احساس امنیت در سطح شهر دهدشت داشته‌اند. بنابراین، بین میزان برخورداری از شاخص‌های سرمایه اجتماعی (انسجام اجتماعی، رفاه اجتماعی، آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی) و میزان احساس امنیت در سطح شهر دهدشت، رابطه معناداری وجود دارد فرضیه پژوهش تأیید می‌شود.

جدول شماره (۱۵): اثرات مستقیم و غیر مستقیم ضریب همبستگی بخش‌های مختلف با احساس

امنیت در شهر دهدشت

متغیرهای مستقل	اثرات مستقیم	اثرات غیر مستقیم	ضریب همبستگی	VIF
انسجام اجتماعی	۰/۲۳۳	۰/۱۰۵	۰/۳۳۸	۱/۷۶۵
رفاه اجتماعی	۰/۱۷۸	۰/۰۲۶	۰/۲۰۴	۱/۱۹۹
آگاهی اجتماعی	۰/۱۵۳	۰/۱۴	۰/۲۹۳	۱/۴۶۰
اعتماد اجتماعی	۰/۱۳۰	۰/۰۰۴	۰/۱۳۴	۱/۲۳۶
مشارکت اجتماعی	۰/۱۱۴	۰/۰۴	۰/۱۵۴	۱/۰۱۸

منبع: محاسبات نگارندگان

نتیجه‌گیری

امنیت اجتماعی برای آحاد جامعه، از بسیاری موضوعات دیگر که ممکن است مهم تلقی شود، ضروری‌تر است. در این خصوص، یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی که امنیت را ارتقاء می‌بخشد و جامعه را سالم، آرام و مطلوب می‌سازد؛ سرمایه اجتماعی است. امنیت، در سطح فردی باعث آرامش، بروز استعدادها و خلاقیت می‌شود و در سطح اجتماعی زمینه ساز توسعه است؛ زیرا فعالیت‌های اقتصادی مستلزم امنیت هستند. سرمایه اجتماعی در لایه‌های مختلف جامعه می‌تواند نقش مهمی در کاهش احساس ناامنی اجتماعی داشته باشد. سرمایه اجتماعی از عوامل اصلی ساخت سرمایه فیزیکی و انسانی است. بنابراین در غیاب سرمایه اجتماعی، مسیر توسعه فرهنگی، اقتصادی و امنیتی جامعه با مشکلات گوناگونی روبه‌رو می‌شود. با آگاهی از این موضوع در این پژوهش، تأثیر شاخص‌های مؤثر سرمایه اجتماعی بر احساس امنیت در شهر دهدشت، از پنج بعد رفاه اجتماعی، انسجام اجتماعی، آگاهی اجتماعی، مشارکت اجتماعی و اعتماد اجتماعی مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت. نتایج حاصل از مطالعات نشان داد که:

در خصوص رفاه اجتماعی از هفت شاخص، پنج شاخص ارتباط و معاشرت با دیگران، رضایت از سلامت و تندرستی، امنیت در زندگی، رضایت از امیدواری به آینده، شادی و خوشی در زندگی به ترتیب با میزان ۰/۱۷۵، ۰/۱۶۸، ۰/۱۴۶، ۰/۱۲۸ و ۰/۱۱۵ بیشترین تأثیرات را در احساس امنیت از دیدگاه شهروندان در سطح شهر دهدشت داشته‌اند. از لحاظ انسجام اجتماعی، اعتماد به خانواده با میزان ۰/۱۸۸ دارای بیشترین تأثیر و متغیرهای اعتماد به همسایگان، اعتماد به نهادهای دولتی، اعتماد به معتمدین محل، اعتماد به دوستان و اعتماد به نماینده مجلس در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در خصوص آگاهی اجتماعی، متغیرهای آگاهی از رویدادهای محله، آگاهی از رویدادهای شهر و آگاهی از رویدادهای کشور، به ترتیب با میزان ۰/۱۸۸، ۰/۱۱۴ و ۰/۱۰۲ بیشترین تأثیرات را از لحاظ متغیر آگاهی اجتماعی برای بالا بردن احساس امنیت در شهر دهدشت، از دیدگاه شهروندان دارند.

در زمینه مشارکت اجتماعی متغیرهای مشارکت در رفع مشکلات محله، شرکت در کارهای گروهی و شرکت در انتخابات به ترتیب با میزان ۰/۱۸۵، ۰/۱۹۶ و ۰/۱۱۷ بیشترین تأثیرات را در مشارکت اجتماعی در شهر دهدشت داشته‌اند.

از لحاظ بعد اعتماد اجتماعی، متغیرهای دعوت از همسایگان برای کار مشترک، مشورت با همسایگان، قرض دادن وسیله، میزان روابط همسایگی و درک کردن توسط دیگر افراد، به ترتیب با میزان ۰/۱۷۱، ۰/۱۴۷، ۰/۱۳۳، ۰/۱۲۶ و ۰/۱۲۳ بیشترین تأثیرات را در بالا رفتن میزان اعتماد اجتماعی در سطح شهر دهدشت داشته‌اند.

در نهایت نتایج این پژوهش نشان داد که متغیرهای انسجام اجتماعی، رفاه اجتماعی، آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی به ترتیب با میزان ۰/۱۷۸، ۰/۱۵۳، ۰/۱۳۰ و ۰/۱۱۴ بیشترین تأثیرات را در بالا رفتن میزان احساس امنیت در سطح شهر دهدشت داشته‌اند. بنابراین، بین میزان برخورداری از شاخص‌های سرمایه اجتماعی (انسجام اجتماعی، رفاه اجتماعی، آگاهی اجتماعی، اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی) و میزان احساس امنیت در سطح شهر دهدشت، رابطه معناداری وجود دارد. همچنین ابعاد پنجگانه بررسی شده در شهر دهدشت، مجموعاً توان تبیین ۱۳/۶ درصد از تغییرات (واریانس) شاخص احساس امنیت را دارا هستند و بخش دیگری از تغییرات این شاخص توسط عوامل دیگر تبیین می‌گردد.

منابع

- ۱- احمدی، سیروس، (۱۳۹۱)، بررسی رابطه بی‌نظمی و احساس امنیت در بین شهروندان یاسوجی، طرح تحقیقاتی، دفتر تحقیقات کاربردی نیروی انتظامی استان ک و ب.
- ۲- اخترمحقق، مهدی، (۱۳۸۵)، سرمایه اجتماعی، بی جا، مؤلف.
- ۳- ازکیا، مصطفی (۱۳۸۰)، «بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی شهر کاشان»، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۱۷، صص ۳۱-۱.
- ۴- بیات، بهرام (۱۳۸۸)، «بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان تهرانی (با تأکید بر رسانه‌های جمعی، عملکرد پلیس و بروز جرائم)»، انتظام اجتماعی، سال اول، شماره اول، صص ۵۵-۳۱.
- ۵- ترابی، یوسف و آیت‌گودرزی، (۱۳۸۳)، «ارزش‌ها و امنیت اجتماعی، مجله دانش انتظامی»، شماره ۲۱، صص ۴۶-۳۱.
- ۶- تقی‌لو، فرامرز (۱۳۸۵)، «رابطه بین سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی»، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره ۳۲، صص ۲۵۸-۲۳۹.
- ۷- چلبی، مسعود و محمد مبارکی، (۱۳۸۴)، «تحلیل رابطه سرمایه اجتماعی و جرم در سطح خرد و کلان»، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ششم، شماره ۲، صص ۴۴-۳.
- ۸- رجبی‌پور، محمود، (۱۳۸۴)، «درآمدی بر عوامل مؤثر بر احساس امنیت، کنکاشی بر جنبه‌های مختلف امنیت عمومی و پلیس»، مجموعه مقالات ۲، معونت پژوهش دانشگاه علوم انتظامی.
- ۹- رضایی، علی محمد و حمیدرضا حاتمی، (۱۳۸۹)، «روش‌شناسی تحقیقات علی، مقایسه‌ای در حوزه امنیت»، مجله توسعه انسانی پلیس، شماره ۳۱، صص ۱۴۸-۱۳۱.
- ۱۰- عبداللهی، محمد (۱۳۸۶)، «سرمایه اجتماعی در ایران (وضعیت موجود، دورنمای آینده و امکان‌شناسی گذار)»، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۵.
- ۱۱- فیروزآبادی، احمد، (۱۳۸۵)، «سرمایه‌های اجتماعی و توسعه اقتصادی - اجتماعی کلان شهر تهران»، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۶.
- ۱۲- گروسی، سعیده، (۱۳۸۶)، «بررسی رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت (مطالعه موردی دانشجویان دختر دانشگاه آزاد جیرفت)»، فصلنامه دانش انتظامی، سال نهم، شماره دوم.
- ۱۳- متولی، رضا (۱۳۸۴)، «چشم انداز نظری سرمایه اجتماعی، فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی»، شماره اول.
- ۱۴- مدیری، آتوسا، (۱۳۸۵)، «جرم، خشونت و احساس امنیت در فضاهای عمومی شهر، رفاه اجتماعی»، سال ششم، شماره ۲۲، ۲۸-۱۱.
- ۱۵- ناجا، (۱۳۸۳)، گزارش نظرسنجی بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی در بین حاشیه‌نشینان تهران بزرگ و تفکیک مناطق، تهران: معاونت اجتماعی ارشاد فاتب.

- ۱۶- نادری، حمید و محمد جاهد، (۱۳۸۹)، «طراحی الگوی ساختار روابط سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در شهر اردبیل»، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی دانشگاه آزاد شوشتر، ش ۱۳.
- ۱۷- نوروزی، فیضاله و سارا فولادی سپهر، (۱۳۸۸)، «بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۲۹-۱۵ ساله شهر تهران و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن»، فصلنامه راهبرد، سال هجدهم، شماره ۵۳، صص ۱۵۹-۱۲۹.

- ۱۸- Adam, France and Roncevic, Bourt, (2003), Social capital: recent debates and research, *Social Science Information*, Vol. 42, No. 2, pp. 155-183.
- ۱۹- Blanco.H, Cambell. T, (2006), social capital of cities: emerging networks of horizontal assistance, available at: www.elsevier.com.
- ۲۰- Bourdieu.p,(1986), the forms of capital in JG.Richardson,Handbook of theory and research, available at: www.elsevier.com.
- ۲۱- Brune N.E, Bossert. T, (2009), Building social capital in post conflict communities: evidence from Nicaragua. *Social science and Medicine*. No. 68.p: 885 - 893.
- ۲۲- Carpiano, R.M, (2008), Actual or potential neighborhood resources and access to them: Testing hypotheses of social capital for the health of female caregivers, *social science and Medicine*, NO.67,pp:1321-1330.
- ۲۳- Colman,J.S, (1988), Social Capital in the creation of human capital, *American journal of Sociology*, pp: 59-120.
- ۲۴- Folland. S, (2007), Does community social capital contribute to population *Social science and Medicine*. No.64.pp: 2342 - 2354.
- ۲۵- Jones. N, (2010), Environmental activation of citizens in the context of policy agenda formation and influence of social capital. *Social science*. No.47. pp: 121 - 136.
- ۲۶-Lindestrom, Martin; Merlo, Joan & Ostergren, Per-Olof, (2003), Social capital and sense of insecurity in the Neighbour: a population-based multilevel analysis in Malmo, Sweden". *Social science & medicine*,Vol 5,p 1111-1120.
- ۲۷- Lindstrom.m & etal(2003), Social capital anticipated ethnic discrimination and self-reported psychological health : A population – based study, *social Science & Medicine*, vol.66 No.1, pp:1 -13.
- ۲۸- Ling yew, Siew & Jie zhang, (2013), Socially optimal social security and education subsidization in a dynastic model with human capital externalities, fertility and endogenous grow *journal of economic and control*, volume37, issue1, pp: 154-175.

- ٢٩- Maru. Y.T., Macalister. R.RJ, Smith. M, Stafford. S, (2007), Modeling community interactions and social capital dynamics: the case of regional and rural communities of Australia, agricultural systems. No. 92.pp: 179 -200.
- ٣٠- Mohammadi. S. A & etal, (2003), Sequential Path Mode for Determination Interrelation Among Yield and Related Characters in Maize, Grop. Sci, 43, Pp 1690-1667.
- ٣١- Morris,W,(1970), The American Heritage Dictionary of the English Language, Boston: Houghton Mifflin Co.
- ٣٢- Murayama. H, Tomoko. W & Reiko. A, (2012), Ikuko contextual effect of different components of social capital on health in a suburban city of the greater Tokyo area: A multilevel analysis social science & medicine, Volume 75, issue 12, pp: 2472-2480.
- ٣٣- Neil Bruce, (2013), Social security, growth and welfare in overlapping genetrations economies w00ith or without annuities journal of public Economics, volume 101, pp: 12-24.
- ٣٤- Snelgrove. W.J, Pikhart. H, Stafford. M, (2009), A multi level analysis of social capital and self – rated health: evidence from the British household panel survey, social science and medicine, No.68, pp: 1993- 2001.
- ٣٥- Spelleberg. A, (2001), Framework for the measurement of social capital in new Zealand, new Zealand statistics.
- ٣٦-Spicker, Pitter, (2012), Social Security Encyclopedia of Applied Ethics second edition, pp: 167-174.
- ٣٧- Suzuki .E, Tako .S, Subramanian.SV, Kumatsu . H, Doi .H, Kawachi .I ,(2010), Does low work plase social capital have detrimental effect on worker’s health? Social science and Medicine, NO.70 ,pp: 1367-1372.
- ٣٨- Williams, W. A. B. Jones & M. Dement, (1990), A Concise Table for Path Analysis Statistic, Agron) 82, Pp 1022-1024.